

ξηγηθῶ, θὰ τοιμοῦσα νὰ τὸν παρομοιάσω κατὰ τὴν ψυχροσύνησιν καὶ τὴν νοσοτροπία, κατὰ τὸν καθαρὰ ἔγωγκεντρικὸ τοῦ χαρακτήρα, μὲ τὸ «Γύφτος» τοῦ Παλαμᾶ, ὅσο καὶ ἂν ὁ «Γύφτος», δημιουργημὰ μεγάλης ποιητικῆς φαντασίας, ἐνεργεῖ σὲ πλαίσιο μυθολογικὸ, καὶ ἀντίθετα, ὁ Τζίμης, εἶναι ἄνθρωπος ἐξωτερικὰ πεζὸς τῆς ὑπερμοντέρνας, θὰ λέγαμε, ζωῆς. Ὅμως εἶναι καὶ οἱ δυὸ συνειδήσεις κινούμενες συνεχῶς μεταξύ φιλοσοφικῶν ἀντιφάσεων, εἶναι καὶ οἱ δυὸ, καθρεφτίσματα τῶν ἰδίων τῶν συγγραφέων τους. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτῆ, τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀφθονιάτη, ἀξίζει ἀκόμα περισσότερο, γιατί δείχνει τουλάχιστον στενὴ καὶ ἀληθινὴ ἐπαφὴ μὲ τὸ συγγραφέα του, πρᾶγμα ποὺ δὲν παρατηρεῖται συχνά, σὰ ὁλοένα ἐκδιδόμενα καὶ ὑπερμοντερονίζοντα ἔργα τῶν συγγραφέων μας.

Δὲν κάνω ἀνάλυση τοῦ βιβλίου, γιατί, φυσικὰ ἀπευθύνομαι σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν πλέξει καλοσυνείδητη γνωριμιά μαζί του. Ἄλλωστε ἐκφράζω ἀκατάστατα κάπως τίς ἀπόλυτα προ-

σωπικῆς ἐντυπώσεις μου, χωρὶς τὴν πρόθεση ἀναλυτικῆς κριτικῆς. Εἶδ' ἄλλως, πόσα θὰ εἶχε νὰ πεῖ κανεὶς! Καὶ γιὰ τὴ μορφή ἀκόμα. Μπορεῖ τὸ βιβλίον ἀπὸ τὴν ἀποψη καθορισμένης λογοτεχνικῆς μορφῆς, νὰ μὴ μᾶς δίνει ἔδαφος νὰ τὸ κρίνουμε, ἀλλὰ δὲ διστάζουμε νὰ ποῦμε πὼς ὁ κ. Ἀφθονιάτης πρωτοτυπίζει χωρὶς κανένα κίνδυνο βλάβης. Ἡ μορφή τῶν «Μεταναστῶν» δὲν εἶναι κάτι τι τὸ ἐνιαῖον, καὶ τὸ ἐξ' ἀρχῆς καταστρομμένο. Παίρνει, ἀνάλογα, τὴ μορφή καὶ τὸ χρῶμα τῆς ἰδέας, μεταβάλλεται καλλιτεχνικὰ καὶ ρυθμικὰ ἢ σύνθεσίν της, ἀκολουθώντας τὴν ἐσωτερικὴ ἐξέλιξιν τοῦ ἔργου. Μερικῆς σελίδες, εἶναι πραγματικὸ τραγούδι, νευρώδικοῦ δυναμικοῦ περιεχομένου, ὑπερβάλλον, συγκινοῦν, παροτρύνουν τὸ νοῦ πρὸς τὸ στοχασμό.

Αὐτὰ εἶχα σύντομα νὰ παρατηρήσω. Εὐχόμαι στὸ συγγραφέα, νὰ ἐξακολουθήσει δημιουργικὰ πάντα, τὸν καλοχάραχτο δρόμο του. Ἡ Ἑλλάδα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἀνθρώπους.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ

ΛΥΡΙΚΕΣ ΣΑΤΙΡΕΣ (*)

Ἔτσι κιόλας ἐχώρισαν νὰ κοιμηθοῦν. Μονάχα ὁ Μέρμηρας στ' ἄδειο κελλὶ τὸν ξένο σὰν ὁδήγα τοῦπε, γιὰ τὸ τραγούδι του, πὼς ἱστοροῦσε τάχα πολλὰ σάμπως μελλούμενα καὶ περασμένα λίγα...
Κι ὁ Ὑπνος, σκλάβος μπιστικὸς τοῦ Χάρου ποὺ τὸν στέρνει τοὺς ζωντανοὺς πάνω στὴ γῆ νὰ πιάνει κάθε βράδου κ' ἐπὰ στὸ χρέος ποῦχουνε τὸ διάφορον νὰ παίρνει, γοργὰ τοὺς ξεμονάχιασε μεσ' στὸ σκοτάδι.—
Μὰ ἡ νύχτα σὰν ξεψύχαγε,—τὴν ὥρα τὴ στερνὴ π' ὄνειρα ὁμάδι καὶ στοιχειά, ἴσκιοι καὶ βρυκολάκοι στὸν κάτω κόσμον κρύβονται μόλις τὸ φῶς φανεῖ κρινόροδο κυλάμενον σὲ φιλντισένιο αὐλάκι—
κ' οἱ τρεῖς ξυπνήσαν χάραμμα, καὶ θελητὰ κατόπι στὸ ζεῦγι μπήκαν τῆς δουλειᾶς, στῆς ἐγνοίας τὸ μαγγάνι, ἴδια ὅπως ὅλοι ζεύγονται καθημερὶς οἱ ἀνθρώποι ὄσους ἢ Μοίρα χαμπηλὰ στὸν κόσμον βάνει.
Καὶ δούλεψαν ὅλημερα στὸ ξέφραγον χωράφι, ποὺ πρὶν ἄλλοι δὲν τ' ὄριζαν, οὐδ' ἄλλοι τ' ὄρεγόνταν, γιὰτ' εἶταν πετρολίθαρο καὶ ἀπανωθιὸ τοῦ τράφοι πέφταν ποὺ τὸ νερόγλυφαν σὰν οἱ βροχῆς ἐρχόνταν.
Γι' αὐτὸ στὶς κακοτράχαλες ἐκείνες ἀπλουδέρες μεσ' σὲ παληοχαλέπεδα κ' ἐρείπια καὶ συντριμια τσουκνιδοσπαρτοτύλιχτα ποὺ φώλιαζαν γουστέρες καὶ ποὺ βοσκολογούσανε πετούμενα καὶ ἀγρίμια χαιράμενα τὴν ἐρημιὰ τοῦ ρημαγμένου τόπου, ὅπου ποτὲ δὲ σκιάζονταν ἀπὸ τὸν ἴσκιο ἀνθρώπου, ὁ Κράνος τ' ἀποφάσισε τὴ σκῆτη τους νὰ χτίσουν, μακρὰ ἀπ' τὰ σκόρπια καὶ φτωχὰ τοῦ κάμπου μικροχώρια, καὶ τ' ἄγρια τὰ ξέφωτα μερόνοντας νὰ ζήσουν μὲ τὴ φτωχὴ τους τὴ σοδειὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους χώρα.

Ι. ΖΕΡΒΟΣ

*) Οἱ προηγούμενοι στίχοι δημοσιεύθηκαν στὸ 7 φύλλον (Ἀπριλίου 1930) τοῦ «Νουμά».